

Lesson 31 – Perek 24 - Compassion for the Poor

Background:

Now that we have analyzed the structure of the laws in the Mishpatim section, we will move on to analyze their content. In general, civil laws are necessary to protect the vulnerable elements of society from being taken advantage of. The Mishpatim section covers many different subjects but there are a few themes that are common to many of the laws. By identifying these themes and analyzing all of the laws that relate to that theme we can get a good sense for the kind of society envisioned in this law code.

Activity:

Option 1: Review the laws relating to the poor in Perakim 14-16. Then ask students to go down the list of laws in the Mishpatim section as outlined in the chart of the previous lesson and pick out which ones relate to the poor. Then read each of these laws together in class.

Option 2: Give students a writing assignment to be done in-class or as homework. The assignment is to gather and summarize all the laws in Debarim that relate to giving to the poor. The results should look something like the following:

There are many laws instituted to protect the poor. Certain classes of people are singled out repeatedly throughout Debarim as common examples of poor people such as the גר, who as an immigrant has no family support, לוי who does not own land, יתום ואלמנה who don't have a father and husband to make money and who can not easily work themselves. We already saw the requirements in Perek 14 to give the נבלה to the גר and to share Ma'aser Sheni with the לוי and give Ma'aser Ani to the poor. Perek 15 instructs us to extend loans to the poor and to release those loans them in the seventh year. Perek 16 then reminds us to invite the various classed of poor to celebrate with us during the holidays.

The first law in the Mishpatim section to relate directly to the poor is in 23:20-21 which prohibits lending to a fellow Jew with interest. The next few laws about having concern for the poor also have to do with loans and relate to the collateral that may be taken for the loan. 24:6 orders the creditor not to take the millstone of the poor as collateral because it is necessary for preparing food and therefore taking it away would threaten his life. Hazal expand this law to include any item used for preparing food (Mishnah Baba Metzia 9:13). 24:10-11 explain that the creditor may not enter the house of the poor man to take a pledge but must remain outside and wait until the poor man brings it to him. This law shows respect for the poor man's right to privacy and dignity. 24:12-13 instruct the creditor that if he takes the poor person's night garment, then it must be returned to him by nightfall. 24:17 similarly prohibits taking any garment of a widow as collateral. All of these laws limiting the rights of the creditor to press the debtor to pay are meant to teach us that upholding the dignity of the poor person is a supreme value.

Employers must pay their poor workers before sunset for that day's work (24:14-15). Living in a subsistence economy, the worker will need that day's earnings to buy food for that night. We see clearly Debarim's emphasis on the poor by comparing this

law with Vayikra 19:13 which gives the same law for all laborers. Finally, the farmer must leave for the poor an overlooked sheafs, olives, and grapes (24:19-22). In summary, the Torah envisions a society which is concerned not only for the lives of the poor – by giving them produce and loans – but is even careful not to humiliate the needy but rather give them charity while respecting their basic needs, their privacy, and their dignity.

Compare this with the ten levels of charity in Rambam's Mishneh Torah (Zear'im, Hilchot Matanot Aniim ch 10). Show how Rambam's code expand and amplify the goals set forth in the Torah by emphasizing not only what one gives but how one gives.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י
<p>הלכה ג - כל המעלים עיניו מן הצדקה הרי זה נקרא בליעל כמו שנקרא עובד עכו"ם בליעל, ובעכו"ם הוא אומר יצאו אנשים בני בליעל ובמעלים עיניו מן הצדקה הוא אומר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל, ונקרא רשע שנאמר ורחמי רשעים אכזרי, ונקרא חוטא שנאמר וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא, והקב"ה קרוב לשועת עניים שנאמר שועת עניים אתה תשמע, לפיכך צריך להזהר בצעקתם שהרי ברית כרותה להם שנאמר והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני.</p>
<p>הלכה ד - כל הנותן צדקה לעני בסבר פנים רעות ופניו כבושות בקרקע אפילו נתן לו אלף זהובים אבד זכותו והפסידה, אלא נותן לו בסבר פנים יפות ובשמחה ומתאוון עמו על צרתו שנאמר אם לא בכיתי לקשה יום עגמה נפשי לאביון, ומדבר לו דברי תחנונים ונחומים שנאמר ולב אלמנה ארנין.</p> <p>הלכה ה - שאל העני ממך ואין בידך כלום ליתן לו פייסהו בדברים, ואסור לגעור בעני או להגביה קולו עליו בצעקה, מפני שלבו נשבר ונדכא והרי הוא אומר לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה, ואומר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים, ואוי למי שהכלים את העני אוי לו, אלא יהיה לו כאב בין ברחמים בין בדברים שנאמר אב אנכי לאביונים.</p>
<p>הלכה ו - הכופה אחרים ליתן צדקה ומעשה אותן שכרו גדול משכר הנותן שנאמר והיה מעשה הצדקה שלום, ועל גבאי צדקה וכיוצא בהם אומר ומצדיקי הרבים ככוכבים.</p>
<p>הלכה ז - שמנה מעלות יש בצדקה זו למעלה מזו, מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמך ונותן לו מתנה או הלואה או עושה עמו שותפות או ממציא לו מלאכה כדי לחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול, ועל זה נאמר והחזקת בו גר ותושב וחי עמך כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך.</p>
<p>הלכה ח - פחות מזה הנותן צדקה לעניים ולא ידע למי נתן ולא ידע העני ממי לקח, שהרי זו מצוה לשמה, כגון לשכת חשאים שהיתה במקדש, שהיו הצדיקים נותנין בה בחשאי והעניים בני טובים מתפרנסין ממנה בחשאי, וקרוב לזה הנותן לתוך קופה של צדקה, ולא יתן אדם לתוך קופה של צדקה אלא אם כן יודע שהממונה נאמן וחכם ויודע להנהיג כשורה כר' חנניה בן תרדיון.</p>
<p>הלכה ט - פחות מזה שידע הנותן למי יתן ולא ידע העני ממי לקח, כגון גדולי החכמים שהיו הולכין בסתר ומשליכין המעות בפתחי העניים, וכזה ראוי לעשות ומעלה טובה היא אם אין הממונין בצדקה נוהגין כשורה.</p>
<p>הלכה י - פחות מזה שידע העני ממי נטל ולא ידע הנותן, כגון גדולי החכמים שהיו צוררים המעות בסדיניהן ומפשילין לאחוריהן ובאין העניים ונטלין כדי שלא יהיה להן בושה.</p>
<p>הלכה יא - פחות מזה שיתן לו בידו קודם שישאל.</p>
<p>הלכה יב - פחות מזה שיתן לו אחר שישאל.</p>
<p>הלכה יג - פחות מזה שיתן לו פחות מן הראוי בסבר פנים יפות.</p>
<p>הלכה יד - פחות מזה שיתן לו בעצב.</p>

[L31 Perek 24 - Concern for the Poor - Source Sheet.doc](#)

Additional Discussion: Find a current events story about the welfare system in the U.S. or in Israel and discuss how well it fits with the ideals of the Torah.